

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opera

Agobardus <Lugdunensis>

Parisiis, 1666

Liber de privilegio & jure sacerdotij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14678

AD BERNARDVM EPIS-
copum , de Privilegio & jure
Sacerdotij.

I. **V**ENERABILI in Christo fratri & coëpiscopo Bernardo Agobardus in Domino perpetuam salutem. Nuper dum in unum positi conloqueremur , maximè de presuris , odiis , & despectione Ecclesiarum , atque Clericorum , quæ nunc infervescere cœperunt seculis inaudito & inusitato modo , præcipere mihi dignata est sanctitas vestra , ut aliqua de Scripturis sacris , vel sanctorum Patrum dictis exciperem , quæ materiem nobis præberent ad inquirenda , consideranda , & deploranda mala temporis nostri , quæ ignoraverunt antecessores & patres nostri ; licet Spiritus sanctus loquens in Prophetis non tacuerit , qui dixit :
Et erit sicut populus , sic & Sacerdos. & multa hujusmodi. Visum itaque mihi est parituro sanctæ devotioni tuæ , ut prætermissis dextralævâque his quæ de remuneratione bonorum , & damnatione malorum Sacerdotum , à Patribus sollicitè ac multipliciter scripta sunt , aliquid medium quod utriusque commune est , de Privilegio scilicet & Iure Sacerdotij , conarer scribendo non explicare , sed considerando diligentius strictim attingere.

II. Præmittendum sanè videtur brevissimè , quòd omnes verè fideles membra summi Sacerdotis , Dei videlicet ac Domini nostri Iesu

osea 4.

DE PRIVILEGIO & IVRE SACERDOTII. 123
Christi, mediatoris Dei & hominum, facti
sunt ab eo Patri regnum & Sacerdotes, dicun-
turque genus electum, regale Sacerdotium, &
sunt sub capite summo unus Sacerdos. Propter
quod & vitia illa legalia, quæ Sacerdotem esse
inhibent, à corpore & regno summi Sacerdotis
excludunt, sicut probabilium Patrum expositio
probat. Vnde cùm sacra lex per Moysen inciperet
dari, sacer ille agnus, cujus sanguis in superlimi-
naribus & postibus domorum aspersus, vastatorem
prohibuit ingredi domos celebrantium Phase,
non jubetur à Sacerdotibus sumi, vel à populo
Sacerdotibus, aut à Sacerdotibus Deo offerri,
sed ab universo cœtu filiorum Israël tolli per
familias & domos, iuxta numerum animarum
quæ sufficere possent ad esum ejus. Nec excipiuntur
quilibet indigni & immundi, sed omnibus hoc in
commune præcipitur; solis duntaxat alienigenis
sejunctis, advenis verò & mercenariis con-
iunctis. Denique & ipse agnus, licet sine macula
esse iubeatur, ab ovibus tamen & capris secundum
antiquam translationem mandatur assumi, & cum
amaritudine comedi.

III. Ut igitur liquidò pateat eminentia vel
dignitas in commune Sacerdotij, consideremus
à principio mundi gradus eius. Primogeniti, si
tamen dici liceat, primi hominis, primi leguntur
sacerdotale ministerium peregisse, Cain videlicet
& Abel, id est, Deo hostias obtulisse: quorum
unus improbatus est, & sacrificia eius non sunt
respecta. Et hoc idcirco fieri potuit, quia non
populi, sed propria vota obtulit; licet causa
reprobationis alia extiterit. Nam in con-

1. Petri 3.

Exod. 12.

Genes. 4.

sequentibus nunquam invenies ut oblata pro aliis reprobata sint, etiamsi is qui obrulit indignus fuerit, si tamen fide de domo fuit, aut in domo obtulit, in qua agnus vescendus est, sicut lex præcipit dicens: *In una domo comedetur, nec efferetis de carnibus illius foras.* Sed magis eorum corda pensantur, qui per Sacerdotes, qualescunque illi sint, offerunt, sicut multis modis ostendi potest. Unde & de bonis Sacerdotibus Dominus ait: *Si steterint Moyses & Samuël coram me, non est anima mea ad populum istum.* Et iterum: *Non est mihi voluntas in vobis, & munus non suscipiam de manu vestra.* E contrario autem, etiam auditu hominum & visu nostro didicimus oblata Deo per Sacerdotes reprehensibilis vitæ, ita accepta, ut etiam infirmitates corporum curarent: qui fortassis cum aliis reprobis dicturi sunt Deo, *Domine, Domine, in nomine tuo demonia eiecimus, & virtutes multas fecimus, & cetera.* Tale aliquid etiam in libro Iudicum legitur de Micha, qui habuit sculptile, atque conflatile, & ædiculam separatam, & fecit Ephod ac Teraphin, & recepit adolescentem quendam Levitici generis, ut esset ei Sacerdos: qui cum esset utique contra fas sculptilium sacerdos, tamen pro filiis Dan consuluit Dominum, & respondit prospera quæ ventura erant.

IV. Pertinet quoque ad hanc rationem confirmandam, qua dicimus sacerdotalia obsequia pro populorum meritis dispensari, quod Ezechieli sancto Prophetæ Dominus loquitur: *Linguam tuam adherescere faciam palato tuo, & eris mutus, nec quasi vir objurgans, quia*

Exod. 12.

1er. 15.

Malach. 1.

Matth. 8.

Judic. 17.

Ezech. 3.

domus exasperans est. E contrario autem de
 Caïpha dicitur : *Hoc autem à semetipso non* Ioan. 11.
dixit. Sed cùm esset Pontifex anni illius , pro-
phetavit quia Iesus moriturus erat pro gente.
 Sed cur hæc in aliis quæramus , cùm etiam de
 ipso Domino Evangelista dicat : *Et non poterat* Marc. 6.
ibi virtutem ullam facere , nisi paucos infirmos
impositis manibus curavit , & mirabatur prop-
ter incredulitatem eorum. Quam rem alius
 Evangelista apertiùs loquitur , dicens : *Et non* Matth. 13.
fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem
eorum. Et in istis quidem incredulitatis meri-
 tum fuit , ut nec multæ apud eos virtutes fierent ;
 & ipsi pauci qui sanati sunt , non sola verbi po-
 tentia , sed manuum impositione curarentur.
 Paralyticum verò Centurionis puerum , & mu-
 lieris Chananææ filiam , quæ malè à dæmonio
 vexabatur , solo verbo restituit incolumitati.
 Nimirum magnitudine fidei eorum hoc exigen-
 te , qua alter dixerat : *Tantum dic verbo , &* Matth. 8.
sanabitur puer meus. altera ex micis de mensa Matth. 15.
dominorum cadentibus catellos posse percipere
 non dubitaverat. quàmque miris laudibus Sal-
 vator extulit , de Centurione quidem dicens,
Non inveni tantam fidem in Israël ; Mulieri
 verò Chananææ : *O mulier , magna est fides*
tua. fiat tibi sicut vis. E contrario , inter cete-
 ros veros discipulos , etiam Iudæ ficto discipulo ,
 & vero proditori , magnam virtutum gratiam
 contulit , sicut Evangelium narrat , dicens :
Convocatis Iesus duodecim discipulis suis , de- Matth. 10.
dit illis potestatem immundorum spirituum , ut
eicerent eos , & curarent omnem langorem , &
omnem infirmitatem. Vbi & additur : Duode-

cim autem Apostolorum nomina sunt hæc: Pri-
 mus Simon, qui dicitur Petrus, & Andreas
 frater ejus; enumeratisque omnibus; postre-
 mus ponitur Iudas Scariotes, qui & tradidit
 eum: Deinde sequitur: *Hos duodecim misit
 Iesus. & post patululum: Euntes autem, pre-
 dicare dicentes quia adpropinquavit regnum coe-
 lorum. Infirmos curate, mortuos suscite, le-
 prosos mundate, demones eicite.* Cui rei sub-
 iungit alius Evangelista: *Et exeuntes predicabant
 ut pœnitentiam agerent, & demonia multa
 eiciebant, & ungebant oleo multos agros, & sa-
 nabant.* De talibus, bonis videlicet ac malis
 prædicatoribus, loquens Apostolus, ait: *Quid
 enim dum omnimodo sive per occasionem, sive
 per veritatem Christus annuncietur; & in hoc
 gaudeo, sed & gaudebo.*

V. Colligitur itaque ex prædictis rebus,
 quod nec Sacerdotes, cum exaudiuntur, aut
 prædicando profunt, meritis suis debent tribue-
 re, sed eorum pro quibus hæc agunt; nec popu-
 lus sacerdotis culpæ deputare, sed suæ, cum
 sacerdos nec orando proficit, nec loquendo, li-
 cèt vario contingat modo, sicut beatus Papa
 Gregorius affirmat, dicens: *Sape enim pro
 sua nequitia predicantium lingua restringitur;
 sape verò ex subjectorum culpa agitur ut eis qui
 præsumunt, prædicationis sermo subtrahatur.* Hæc
 idcirco dicimus, ut ostendatur & per bonos &
 per malos bona posse administrari; plerunque
 autem bonos malis prodesse non posse, & ab
 utilitate ministerij prohiberi; sicut Dominus
 de infideli vinea loquens, ait: *Et nubibus
 mandabo ne pluant super eam imbrem.* Sed &

Homil. 17. in
 Evangelia.

Esaiæ 5.

Hieremiam idem Dominus prohibens : *Tu, inquit, noli orare pro populo hoc, nec adsumas pro eis laudem & orationem, quia non exaudiam te.* Ceterum quod supra diximus de Cain, si pro aliis sacrificium obtulisset, quod sine caritate fieri non potest, nullatenus diceretur ad Cain & ad munera eius non respexisse Dominum, in consequentibus melius demonstrabitur, si tamen dare dignatus fuerit Dominus. Interim de excellentia & dignitate sacerdotij vel sacerdotum cœpta persequamur.

VI. Noë, per quem restitutum est genus humanum, post diluvium ædificavit altare Domino, & obtulit holocausta; odoratusque est Dominus odorem suavitatis, & ait ad eum : *Nequaquam ultra maledicam terræ propter homines.* Melchisedech Rex Salem, sacerdos Dei excelsi fuisse scribitur; de quo Apostolus : *Intuemini, ait, quantus sit hic, cui & decimas dedit de præcipuis Abraham Patriarcha.* Patres electi, Abraham scilicet, Isaac, & Iacob, (de quibus Dominus ad David loquitur, *Feci nomen tuum sicut unius magnorum qui celebrantur in terra*) ædificasse leguntur altaria. Beatus quoque Iob holocausta per singulos dies scribitur obtulisse; & , ut beatus Hieronymus ait, *antiqua Judæorum traditio est, quòd ante legem omnes primogeniti fuerint sacerdotes, & Deo victimas immolarint.* In lege autem assumitur tribus Levi pro omni primogenito qui aperit vulvam in filiis Israël, fiuntque Levitæ Dei; diciturque ad Moysen : *Tolle Levitas pro primogenitis filiorum Israël, & pecora Levitarum pro pecoribus eorum, eruntque Levitæ mei. Ego*

Jerem. 1.

Genes. 4.

Genes. 8.

Genes. 14.

Hebr. 7.

2. Reg. 7.

Iob. 1.

Numer. 3.

Exod. 13. &
Numer. 8.

sum Dominus. Externus qui ad ministrandum accesserit, morietur. Et res mira, & vehementer stupenda! Omnes Levitæ quos numeraverunt Moyses & Aaron iuxta præceptum Domini per familias suas in genere masculino à mente uno & suprâ, fuerunt viginti duo millia, sicut viginti duæ litteræ apud Hebræos, & viginti duo libri divinæ auctoritatis in veteri testamento. Ut id ipsum sit quod in Deuteronomio dicitur: Scripsit itaque Moyses hanc legem, & tradidit eam sacerdotibus filiis Levi, qui portabant arcam fœderis Domini, & cunctis senioribus Israël.

VII. Sed & illud omni admiratione dignum est, quòd primogeniti filiorum Israël, pro quibus dati sunt filij Levi, fuerunt masculi per nomina sua à mente uno & suprâ, viginti duo millia, ducenti septuaginta tres. Nam viginti duo, ut dictum est, numero litterarum concinit & librorum, habens supra duplicem centenarium, septuplicem denarium, & simplicem ternarium, numeros in divinis litteris sacratissimos. Ex hoc iam tempore non oportuit esse sacerdotes quoscunque primigenitos, sed tantum Levitas filios Aaron, qui separati sunt à populo, sicut scriptum est: *Tribum Levi noli numerare, neque ponas summam eorum cum filiis Israël, sed constitues eos super tabernaculum testimonij. Et post paululum: Cùm proficiscendum fueris, deponent Levitæ tabernaculum; cùm castrametandum, erigent. Quisquis externorum accesserit, occidetur. Et in tantum sequestrati sunt & prælati populo, ut iubeat Dominus Moysen dicere eis, Aaron scilicet & filiis eius:*

Sic

Sic benedicetis filiis Israël. Et post benedictionem, *Invocabunt*, ait, *nomen meum super filios Israël, & ego benedicam eis*. Non illi benedicent, sed ego; illorum est invocare, meum est benedicere. In quibus verbis non excipit malos, sed de omnibus in commune loquitur, bonis videlicet & malis. Malos dicimus, sicut fuerunt Ophni, & Phinees, Somna, & Phadassur, & ceteri tales, licet isti in præfenti vita receperint vindictam. Nec solummodo sacerdotum fuit orare pro populo, sed & omnium Levitarum, sicut ipse Dominus dicit: *Tuli Levitas pro cunctis primogenitis filiorum Israël, tradidique eos dono Aaron & filiis eius de medio populi, ut serviant mihi pro Israël in tabernaculo fœderis, & orent pro eis, ne sit in populo plaga, si ausi fuerint accedere ad Sanctuarium*. Vbi notandum videtur, quia sicut omnes sacerdotes & Levitæ sancti & iusti esse non potuerunt, ita nec omnes ceteri Israëlita iniqui & peccatores: sed tamen per peccatores sacerdotes & Levitas completa sunt salutaria populi, quæ per iustos populi impleri non potuerunt. Et quanquam æterna vita plus digni sunt iusti populares quàm iniusti sacerdotes; tamen sacramenta in quibus salus populi consistit agere possunt iniusti sacerdotes. quod non possunt iusti populares. scilicet quia valet in qualicumque ministro ipsa vis ministerij quod non valet iustitia in eo cui non conceditur licentia ministrandi. Atque hoc etiam atque etiam Moyses populo inculcat, dicens: *Separavit Dominus tribum Levi, ut portaret arcam fœderis Domini, & staret coram eo in mini-*

Numer. 6.

1. Reg. 6. 2.

Numer. 1. & 8.

Deut. 10.

130 S. AGOBARDI LIBER
sterio, ac benediceret in nomine illius.

VIII. In tantum autem ab aliis intentanda
sunt sacramenta altaris, ut dicat Dominus ad

Numer. 18. Aaron: Tu & filij tui & domus patris tui
cum, portabitis iniquitatem sanctuarij, & tu
& filij tui simul sustinebitis peccata sacerdotij ve-
stri. Et post aliqua: Si quis externus accesserit,
occidetur. Quod terribiliter legitur adimple-
tum in Oza, cum adduceret David arcam Do-
mini de domo Aminadab, sicut scriptum est

2. Reg. 6. Et imposuerunt arcam Domini super plaustrum
novum; tuleruntque arcam de domo Aminadab,
qui erat in Gabaa. Oza autem & Ahio
filij Aminadab minabant plaustrum novum. Et
post pauca: Postquam autem venerunt ad arcam
Nachon, extendit manum Oza ad arcam
Dei, & tenuit eam, quoniam calcitrabant bo-
ves, & declinaverant eam. Iratusque est in-
dignatione Dominus contra Ozam, & percussit
eum super temeritate, qui mortuus est ibi juxta
arcam Dei. Certè Oza injunctum sibi offi-
cium agebat, plaustrum minabat; & obsequium
eius esse videbatur, ut arcam Dei, quam recalcitrantes
boves inclinaverant, sustentaret. Verum quia non erat officij
ejus ut eam contingeret, quod ille sibi visus est fecisse
pietate, reprobatum illi à Deo est terribiliter in temeritatem,
& tantam temeritatem quæ statim mortis supplicio
plecteretur. Quam rem beatus David in tantum expavit,
ut sequatur Scriptura, dicens

2. Reg. 6. Extimuit David Dominum in die illa dicens
Quomodo ingredietur ad me arca Domini? Et noluit
divertere ad se arcam Domini in civitatem suam
tatem David; sed divertit eam in domo Obed-

dom Getthæi. Vnde & post aliquod temporis, cum audisset quod benedixisset Dominus domui Obededom Getthæi propter arcam Dei, vocatis ad se principibus sacerdotum ac Levitarum, sic legitur præcepisse: *Vos qui estis principes familiarum Leviticarum, sanctificamini cum fratribus vestris, & afferte arcam Domini Dei Israël ad locum qui ei preparatus est, ne ut à principio, quia non eratis presentes, percussit nos Dominus; sic & nunc fiat illicitum quid nobis agentibus.* E contrario autem Ozias Rex, de quo legitur quod requisierit Dominum, & dilexerit eum in omnibus, cum roboratus esset, *elevatum est cor ejus in interitum suum, & neglexit Dominum Deum suum; ingressusque templum Domini, adolere voluit incensum super altare thymiamatis; statimque ingressus est post eum Azarias sacerdos, & cum eo sacerdotes Domini octoginta, viri fortissimi, restiterunt Regi, atque dixerunt: Non est tui officij, Ozia, ut adoleas incensum Domino, sed sacerdotum, hoc est, filiorum Aaron, qui consecrati sunt ad hujusmodi ministerium. Egredere de sanctuario, ne contempseris: quia non reputabitur tibi in gloriam hoc à Domino Deo. Iratusque est Ozias; & tenens in manu thuribulum ut adoleret incensum, minabatur sacerdotibus; statimque orta est lepra in fronte ejus coram sacerdotibus in domo Domini super altare thymiamatis. Cumque respexisset eum Azarias Pontifex, & omnes reliqui sacerdotes, viderunt lepram in fronte ejus, & festinato expulerunt eum. Sed & ipse perterritus acceleravit egredi, eò quod sensisset ilico plagam Domini.* Tali itaque contemptores sacerdotum ultione

1. Par. 15.

2. Par. 26.

feriuntur, talis in sacerdotibus fortitudo & constantia prædicatur. Ob hanc & Azarias iste singulari laude attollitur, sicut scriptum est de eo. Azarias sacerdos de genere Aaron, ipse est qui sacerdotio functus est in domo quam ædificavit Salomon in Hierusalem.

I X. Tanta igitur sacerdotibus sacerdotij dignitate collata, præcipitur populo ut eis in cunctis obediat. Ait denique Moyses: *Accedem*
Deut. 21. *itaque sacerdotes filij Levi, quos elegerit Dominus Deus tuus ut ministrent ei, & benedicant in nomine ejus, & ad verbum eorum omne negotium & quicquid mundum vel immundum est judicatur.* Quàm sit autem perniciosum non obedire sacerdotibus, miro modo etiam per Moysen dicitur. *Deut. 24.* *Observa, inquit, diligenter ne incurras plagam lepræ; sed facies quacunque docuerint te sacerdotes Levitici generis, juxta id quod præcepi eis, & imple sollicitè.* Nam cum lepra infirmitas corporis sit, quur non potiùs medicis obediendum præcipit, sed sacerdotibus? nisi quia humiliter audiendo sacerdotes declinat quis immunditiam mentis, maximè erroris, ita tamen si sacerdos ea docuerit quæ Dominus præcepit. Hoc est enim quod dicit: *Facies quacunque docuerint te sacerdotes, juxta id quod præcepi eis.* Nam si sacerdos aliud docuerit quam quod Dominus jussit, quisquis ei auscultaverit, leprosus leprosum sequitur, & cæcus cæcum, & consequenter ambo de castris expellentur, ambòque in foveam cadent. Non ergo aliud doceat sacerdos, nisi quod Dominus præcipit, ut salubriter audiatur. Sic & Ezechieli Dominus loquitur: *Ezech. 3.* *Audies ergo ex ore meo sermo-*

nem, & annuntiabis eis ex me. Audies, inquit, non aliunde, sed ex ore meo, & annuntiabis ex me, non ex te: quia qui loquitur mendacium, de suo loquitur. E contrario autem, omne datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est; & lux veritatis à patre luminum est; nec est ullum bonum aut verum, nisi ab eo qui solus verè natura est bonus.

Ioan. 8.

Iacob. 1.

X. Sed videamus utrum apostolicæ quoque litteræ consonanter legi de his doceant. Beatus Paulus Apostolus ad Hebræos scribens: Obedite, ait, Prepositis vestris, & subjacete eis. Ipsi enim pervigilant, quasi rationem pro animabus vestris reddituri; ut cum gaudio hoc faciant, & non gementes. Ad Timotheū etiam scribens, ait:

Hebr. 13.

Qui bene presunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur, maximè qui laborant in verbo & doctrina. Dicit enim Scriptura, Non infrenabis os bovi trituranti. Et: Dignus est operarius mercede sua. Qua in re, ut ait beatus Papa Gregorius, considerandum est, quòd uni eorum operi duæ mercedes debentur, una in via, altera in patria, una qua nos in labore sustentat, altera qua nos in resurrectione remunerat. Item ad Corinthios, inter multa ad hæc pertinentia, dicit: Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Numquid secundum hominem hæc dico? An & lex hæc non dicit? Scriptum est enim in lege Moysi: Non alligabis os bovi trituranti. Numquid de bobus cura est Deo? An propter nos utique dicit? Nam propter nos scripta sunt: quoniam debet in spe qui arat arare, & qui triturat, in spe fructus percipiendi. Si nos vobis spiritalia seminavimus, magnum est si vestra carnalia metamus. Et post

i. Tim. 5.

Homil. 17. in
Evangelia.

i. Cor. 9.

pauca : *Nescitis quoniam qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt; qui altario deserviunt, cum altario participantur? Ita & Dominus ordinavit his qui Evangelium annuntiant, de Evangelio vivere. Itémque ibi: Obsecro autem vos fratres, nostis domum Stephane & Fortunati, quoniam sunt primitiæ Achaicæ, & in ministerio sanctorum ordinaverunt seipsos, ut & vos subditi sitis ejusmodi, & omni cooperanti & laboranti. Gaudeo autem in presentia Stephane & Fortunati & Achaici, quoniam id quod vobis deerat, ipsi suppleverunt. Refecerunt etenim meum spiritum & vestrum. Cognoscite ergo qui ejusmodi sunt. Item ad Thessalonicenses: Rogamus autem vos fratres ut noveritis eos qui laborant inter vos, & præstant vobis in Domino, & monent vos, ut habeatis illos abundantius in caritate propter opus illorum. pacem habete cum eis.*

1. Cor. xlv. 16.

1. Thessal. 5.

XI. Hæc pauca veteris ac novi testamenti collegimus testimonia, in quibus quasi in speculo contueri valeamus fœditatem nostri temporis, omni lacrymarum fonte plorandam, quando increbuit consuetudo impia, ut penè nullus inveniatur anhelans & quantulumcumque proficiens ad honores & gloriam temporalem, qui non domesticum habeat sacerdotem, non cui obediat, sed à quo incessanter exigat licitam simul atque illicitam obedientiam, non solum in divinis officiis, verum etiam in humanis; ita ut plerique inveniuntur, qui aut ad mensas ministrent, aut saccata vina misceant, aut canes ducant, aut caballos, quibus feminae sedent, regant, aut agellos provideant. Et quia

tales, de quibus hæc dicimus, bonos sacerdotes in domibus suis habere non possunt, (nam quis esset bonus clericus qui cum talibus hominibus dehonestari nomen & vitam suam ferret?) non curant omnino quales clerici illi sint, quanta ignorantia cæci, quantis criminibus involuti; tantum ut habeant presbyteros proprios, quorum occasione deserant Ecclesias, seniores, & officia publica. Quod autem non habeant eos propter religionis honorem, apparet ex hoc, quod non habent eos in honore. Vnde & contumeliosè eos nominantes, quando volunt illos ordinari presbyteros, rogant nos aut jubent, dicentes: Habeo unum clericionem, quem mihi nutriti de servis meis propriis, aut beneficiis, sive pagensibus; aut obtinui ab illo vel illo homine, sive de illo vel illo pago. Volo ut ordines eum mihi presbyterum.] Cumque factum fuerit, putant ex hoc quod majoris ordinis sacerdotes non eis sint necessarii, & derelinquunt frequenter publica officia & prædicamenta; impletumque est etiam in nobis quod ait Propheta: *Populus tuus sicut hi qui contradicunt sacerdoti, Et corruet hodie, & corruet etiam Propheta tecum.* Et post paululum: *Gloriam eorum in ignominiam commutabo. Peccata populi mei comedent, & ad iniquitatem eorum sublevabunt animas eorum. Et erit sicut populus, sic sacerdos. & visitabo super eum vias ejus, & cogitationes ejus reddam ei.* Vel illud quod Scriptura alia loquitur, dicens: *Post hæc verba non est reversus Hieroboam de via sua pessima; sed e contrario fecit de novissimis populi sacerdotes excelsum. Quicumque volebat, implebat ma-*

osca 4.

3. Reg. 13.

136 S. AGOBARDI LIBER
num suam, & fiebat sacerdos excelsorum. Et
propter hanc causam peccavit domus Hieroboam,
& eversa est & deleta de superficie terra.

XII. Forsitan in his duabus sententiis resistat aliquis, dicens: Hæc dicta sunt de decem tribubus Israël, quæ per Hieroboam recesserunt à domo David, & civitate sancta, ac templo & altari, sive ministerio electorum sacerdotum; & propterea debent de hæreticis intelligi, qui recedunt à veri domo David, id est, Christi, & à communione vel doctrina sacerdotum catholicorum. Nos ab Ecclesia non recedimus, nec spernimus nutrices Ecclesias; sed habemus sacerdotes quales possumus. Consideret qui hæc dicit quantis modis receditur à domo & corpore David, & inveniet proculdubio valde congruere in hac re omnibus improbandis factis, sicut & Doctores nostri senserunt. Quanquam sunt aliæ divinæ auctoritatis multæ sententiæ, in quibus sine contradictione temeratio tantæ sanctitatis arguitur. sicut est illud Malachie

Malach. 1. Prophetæ: *Si offeratis cæcum ad immolandum, nonne malum est? & si offeratis claudum & languidum, nonne malum est?* Quæ sententia potest quidem & de hostiis carnalibus vel spiritualibus specialiter accipi, intelligitur tamen probabiliter etiam de offerentibus. Verùm quia de his, quales esse vel non esse debeant, Patrum dicta sunt plurima, nobis necesse est cum omni cordis contritione tractare, qui in his pessimis temporibus ordinandi & regendi Ecclesias ministerium sortiti sumus; ut si ex toto cavere non possumus, saltem quantumcunque nobis ipsis succurrere studeamus, ne peccatis alienis

communicemus, quia nostra superabundant, & cum iniquitates nostræ supergressæ sint capita nostra, & sicut onus grave gravatæ sint super nos, non contemnamus piè monentem Apostolum ac dicentem: *Manus citò nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis.*

Psal. 37.

1. Timoth. 5.

XIII. Nempe ex quo fides Christi mundo annunciata est & recepta, non fuerunt rectores Ecclesiarum tantis periculis & tam gravibus atque inevitabilibus circumsepti. Quia, sicut jam dictum esse meminimus, mundus in annis prioribus, velut in juventute viguit. At nunc ipsa sua senectute deprimitur, & quasi ad vicinam mortem molestis crescentibus urgetur. Quod nos absque ambiguo de Ecclesia dicere possumus, quæ in annis prioribus ad tolerantiam passionum robusta, in perfectione veritatis erecta, ad ostensionem signorum valida, studio mirandæ continentiæ & abstinentiæ accincta, contra rabiem luporum sollicita, ad resistendum improbis libera. At nunc omnibus infirmitatibus mentis ita est languida, ut ad dicendum quidem nec tutum sit, nec possibile; ad cavendum verò, nec promptum, nec facile. Atque utinam vel dolere dignè possemus annos istos famis & sterilitatis, quos per somnium Pharaonis vidit, Ioseph vir sanctus intellexit & exposuit. Quippe fluvius seculi huius, de quo ascendere videbantur septem boves pulchræ & crassæ nimis, quæ pascebantur in locis palustribus, præteritorum temporum significationem gerit, quæ habuere Doctores doctrina sublimes, sanctitate fulgidos, in defensione veritatis rigidos. Nunc autem (quod sine gravi dolore dici non

Genes. 40.

potest) ex prædicto flumine jam emergunt alia boves fœdæ confectæque macie. de qua re si iuxta gracilitatem sermonis nostri aliquid dicere tentamus, offendimus forsitan ad invicem. Tamen si Deo iuvante in unum convenerimus, oportet nos de hoc diligenter & fideliter conloqui: quia & his in quibus sanitas deficit, & infirmitas roboratur, moris est inde cogitare, inde interrogare, ut ad earum rerum perveniamus cognitionem.

XIV. Quæramus etiam ne fortè iam proficit, & timeamus ne nos in perditionem involvat illud quod terribiliter per Prophetam dicitur: *In die illo, dicit Dominus exercituum, auferetur paxillus qui fixus fuerat in loco fideli, & frangetur, & cadet, & peribit quod pependerit in eo, quia Dominus locutus est.* Ita ut consequenter impleatur quod Veritas dicit: *Verumtamen filius hominis veniens, putas inveniet fidem super terram?* Tamen quia Veritas ipsa dicit iterum, *Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi*, proculdubio erunt semper in Ecclesia, cum quibus ille sit, eruntque fortissimi ac robustissimi pugnatōres Dei, adversum quos ille qui nunc ligatus est in abyſſo, solutus, totis viribus permitteret belligerare, quos divina gratia idoneos reddet adversum tam immanem bestiam dimicare, & victores de ea existerē. Adhortemur itaque nosmetipsos per singulos dies, non deserentes collectionem nostram, Audiamus Dominum per Prophetam monentem: *Congregate triticum in horreum meum, & sit cibus in domo mea.* Triticum utique illud evangelicum, de quo dicitur

1s. 22.

Luc. 18.

Matth. 28.

Hebr. 10.

Malach. 3.

Quis putas est fidelis dispensator & prudens, quem constituit Dominus super familiam suam, ut det illis in tempore tritici mensuram? Beatus enim ille servus, quem, cum venerit Dominus, invenerit ita facientem. Luc. 12.

At si hoc semper necessarium fuit, quanto magis nunc, quando jam propius est tempus illud, de quo Dominus ait: *Ecce dies venient, & mittam famem in terram, non famem panis, neque sitim aquæ, sed audiendi verbum Dei, & deficient virgines bonæ.* Amos 8.

Interim tamen, sicut alius Propheta loquitur, *Quid bonum ejus, aut quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, & vinum germinans virgines?* Zachar. 9.

In quibus verbis magnopere necesse est unicuique nostrum subire contra semetipsum iudicij distractionem, & exigere à semetipso veritatis confessionem, utrum sollicitior sit ad congregandum vinum in quo est luxuria, an vinum germinans virgines.

XV. Hæc brevissimè de nobis dicta sint, quæ pertinent ad officium & ministerium nostrum. Dein dicamus fidelibus laïcis, qua fide & spe venerari studeant sacramenta divina in omnibus communiter sacerdotibus; sive sint diligentes, sive negligentes, sive sint providi, sive torpentes. Sacramenta etenim divina, baptismus scilicet, & confectio corporis ac sanguinis Domini, ceteraque in quibus salus & vita fidelium consistit, tam magna & sancta sunt, ut nec bonorum meritis meliorari, nec malorum perversitate possint deteriorari; cum ad invocationem summi Sacerdotis, non humana virtute, sed S. Spiritus perficiantur ineffabiliter maiestate. Nullo modo igitur, sicut beatus Augu-

stinus docet, sacramentum Christi in bonis ministris approbandum est, in malis respuendum, quasi aut hujus aut hujus sit, cum in utroque idem sit, & non nisi Dei sit. Et quamvis in pessimis bonum sit, etsi hominum qui hoc agunt alius est alio deterior, non ideo illud quod agunt deterius est in illo quam in isto: quia nec in duobus catholicis malis, si unus sit alio deterior, deteriorem baptismum gerit: nec si unus eorum sit bonus, alius malus, in malo malus est baptismus, & in bono bonus, sed in utroque bonus. sicut lumen solis, vel etiam lucerna, non utique deterius est in oculis deterioribus, quam in melioribus; sed idem in utrisque, quamvis eos diverse pro illorum diversitate vel latificet vel excruciet.

XVI. Similiter autem & beatus Papa Gregorius de non contemnendis divinis sacramentis in qualibuscunque ministris Dei sub quodam congruo exemplo admonet, dicens: Sape, fratres mei, solet evenire quod dico, ut persona potens famulum habeat despectum; cumque per eum suis forte vel extraneis responsum aliquod mandat, non despicitur persona loquentis servus, quia servatur in corde reverentia mittentis domini; nec pensant qui audiunt, per quem, sed quid, vel à quo audiant. Ita ergo, fratres, ita vos agite. Etsi forsitan nos digne despicitis, in mente tamen vestra vocantis Domini reverentiam servate. Idem etiam Pater de eisdem rebus in quadam Episcoporum exhortatione sic loquitur: Et per nos quidem fideles ad sanctum baptismum veniunt, nostris precibus benedicuntur, per impositionem manuum nostrarum à Deo Spiritum sanctum percipiunt, atque ipsi ad regnum cœleste pertingunt.

Homil. 17. in
Evangelio.

Et ecce nos per negligentiam nostram deorsum tendimus. Ingrediuntur electi, sacerdotum manibus expiati, caelestem patriam, & sacerdotes ipsi per vitam reprobam ad inferni supplicia festinant. Cui ergo rei, cui similes dixerim sacerdotes malos, nisi aqua baptismatis, qua peccata baptizatorum diluens, illos ad regnum caeleste mittit, & ipsa in cloacas descendit? Timeamus hac, fratres. Conveniat actionem nostram ipsum ministerium nostrum. De peccatorum nostrorum cotidie relaxatione cogitemus; ne nostra vita peccato obligata remaneat, per quam omnipotens Deus cotidie alios solvit.

XVII. Consonanter quoque & beatus Papa Anastasius de his docet, dicens: *Nam & baptismum, quod procul sit ab Ecclesia, sive ab adultero vel à fure fuerit datum, ad percipientem munus pervenit inlibatum, quia vox illa qua sonuit per columbam, omnem maculam humane pollutionis excludit, qua declaratur ac dicitur: Hic est qui baptizat in Spiritu sancto. Nempe & Indas, cum fuerit sacrilegus atque fur, quicquid egit inter Apostolos pro dignitate commissa, beneficia per indignum data, nulla ex hoc detrimenta senserunt. Quicquid ergo ad hominum profectionem quilibet in Ecclesia minister pro officio suo videtur operari, hoc totum contineri implendum divinitatis effectum, ita ille per quem Christus loquitur, Paulus affirmat: Ego plantavi, Apollo rigavit, sed Deus incrementum dedit. Itaque neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, sed qui incrementum dat Deus. A Deo autem non queritur, quis vel qualis predicet, sed quem predicet, ut invidios etiam bene*

Decreta Anastasi cap. 7. &

1. Corinth. 3.

Christum predicare confirmet. Mali itaque bonis ministrando, sibi tantummodo nocent, nec Ecclesia mysteria commaculant. Ac per hoc nullatenus debent metuere qui vel in consecrationibus vel in baptisate mysteria tradita suscipiunt; ne irrita beneficia divina videantur: quia virtutem suam obtinentibus mysteriis, in hoc aliis rea sibi persona non nocet.

XVIII. Hæc igitur sensa Patrum & definitiones posuimus, ut noverint fideles populi, nihil se lædi criminibus sacerdotum in acceptione sacramentorum; si tamen juxta regulam à Domino positam, vel secundum traditionem ecclesiasticam, celebrentur. Ceterum summpere necesse est præcaveri, ut in ordinandis offerendisve ministris non communicemus, ut supra dictum est, peccatis alienis, criminosos videlicet ad sacerdotium promovendo, aut, quod adhuc multò deterius est, ignorantia cæcos, qui vel secundum tenorem ecclesiasticum nesciant peragere ipsa mysteria, quod omnino est improbandum, & nullo modo admittendum, vel cæcis ducatum præbeant ad foveam æternæ damnationis. Quod & Dominus terribiliter se reprobare demonstrat, dicens per Prophetam:

- osæ 4. *Quia tu scientiam repulisti, repellam te & ego in sacerdotio fungaris mihi. Et iterum: Sacerdotes contempserunt legem meam, & polluerunt sanctuaria mea, inter sanctum & prophanum non habuerunt distantiam, & inter pollutum & mundum non intellexerunt. Cùm è contrario secundum præcepta apostolica debeamus esse parati semper ad satisfactionem omni poscenti nos rationem de ea quæ in nobis est spe, & oporteat præ-*

dicatorem esse amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem sermonem, ut potens sit exhortari in doctrina sana, & eos qui contradicunt arguere. Quanquam enim sacerdos & vita & doctrina inreprehensibilis esse debeat, quò rite & audiatur & imitetur; tamen si unum horum defuerit, tolerabilius est illi obedire qui bene docet & reprehensibiliter vivit, quàm illi qui & nequiter vivit, & quid doceat nescit. Illi namque erant similes de quibus Dominus jubeat, dicens: *Quæ dicunt facite; quæ autem faciunt, facere nolite.* Scilicet quia hæc observantes, sine sui periculo tales poterant sustinere rectores. De isto autem, cum sit totus inutilis & totus noxius, & sine periculo nec audiri possit nec imitari, rectè à quibusdam dictum intelligitur in Evangelio: *Si oculus tuus nequam fuerit, totum corpus tuum tenebrosum erit.* Rursùmque in Proverbiis: *Non decent stultum delicia, nec servum dominari principibus.* Itèmque ibi: *Labia justi erudiunt plurimos. Qui autem indocti sunt, in cordis egestate morientur.* Et iterum: *Sicut qui mittit lapidem in acervum Mercurij, sic qui tribuit insipienti honorem.* licèt hæc sententia præcipuè illos tangat qui tales ordinare præsumunt.

Matth. 23.

Matth. 6.

Prov. 19.

Prov. 10.

Prov. 26.

XIX. Et quoniam nobis nunc de dignitate sacerdotij fermo est, sed & sacerdotum, si tamen concordent moribus ministerio; in fine opusculi sciendum sollicitè est quatuor eorum esse genera, unum amandum, alterum tolerandum, tertium contemnendum, quartum anathematizandum. Amandum itaque genus rectorum est bene viventium, & bene docentium.

Tolerandum autem bene quidem docentium, sed reprehensibiliter viventium; aut bene viventium, & propter simplicitatem sensus docere alios non valentium. Hujus generis priores audiendi sunt, non imitandi, sicut Dominus de talibus loquens, ait: *Quae dicunt facite; quae autem faciunt, facere nolite.* Sequentes, si eorum vita pietati subdita est, pietatisque doctoribus adhærens, tendunt proculdubio ad finem præcepti, quod est caritas, de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Potest quidem & eorum vita aliquibus esse doctrina. At tamen tales inter perfectos prædicatores deputari non possunt, quia non habent unde proferrant nova & vetera. & sicut Patres dixerunt: *Latratu canum, & baculo pastoris, luporum rabie deterrenda est.* Contemnendum verò, sicut supra diximus, genus est reprehensibiliter viventium, & quid doceant ignorantium. Postremum, quod & anathematizandum diximus, qualitercunque viventium, id est, vel bene vel malè, sed tamen malè docentium. Sunt enim hæretici, etiam si bene vivant.

XX. Deprehensi igitur inter tantas ac tales angustias, de quibus viribus nostris evadere non possumus, summopere necessarium est ut ei qui omnia facere potens est supra quam petimus aut intelligimus, ex toto corde supplicemus, quatenus per abundantiam misericordiae suae tenens manum dexteram nostram, in voluntatem suam dirigat nos, & cum gloria assumat nos; ipse regat regentes, ipse dirigat dirigentes; ut possimus pascere gregem ejus cum disciplina, & non in vasis pastoris imperiti; ipse præter

Matth. 23.

1. Timoth. 1.

præstet virtutem & fortitudinem populo, & exhibeat ipse sibi mundum & candidum gregem, atque in omnibus immaculatum ac supernis ovibus dignum, ubi est habitatio lætantium in splendoribus sanctorum, ut in templo ejus omnes dicamus gloriam, grex simul & pastores, in Christo Iesu Domino nostro, cui est honor & virtus in secula seculorum. Amen. Opto te, Pater & Frater reverentissime, & dilectissime in Christo, semper bene valere, & nostri meminisse.

ITEM LIBER CONTRA
*insulsam vulgi opinionem de Grandine
& Tonitruis.*

I. N his regionibus penè omnes homines, nobiles & ignobiles, urbani & rustici, senes & juvenes, putant grandines & tonitrua hominum libitu posse fieri. Dicunt enim, mox ut audierint tonitrua, & viderint fulgura, *Aura levatitia est.* Interrogati verò quid sit aura levatitia, alij cum verecundia, parum remordente conscientia, alij autem confidenter, ut imperitorum moris esse solet, confirmant incantationibus hominum, qui dicuntur Tempestarij, esse levatam, & ideo dici levatitiam auram. Quod utrum verum sit, ut vulgò creditur, ex auctoritate divinarum Scripturarum probeatur necesse est. Sin autem, ut falsum est, absque ambiguo credimus, summopere exaggerandum est, quanti mendacij reus sit, qui opus divinum